

SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU

KANUN NUMARASI

: 5510

KABUL TARİHİ

: 31/5/2006

YAYIMLANDIĞI RESMÎ GAZETE

: TARİH: 16/6/2006 SAYI: 26200

YAYIMLANDIĞI DÜSTUR

: TERTİP: 5 CİLT: 45

AKADEMİK

MADDE 38

HALİL ÖZDEMİR

UZUN VADELİ SİGORTA KOLLARI BAKIMINDAN SİGORTALILIK SÜRESİ

MADDE 38- (1) (Değişik birinci fıkra: 17/4/2008-5754/24 md.) Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarının uygulanmasında dikkate alınacak sigortalılık süresinin başlangıcı; sigortalının, mülga 2/6/1949 tarihli ve 5417 sayılı İhtiyarlık Sigortası Kanununa, mülga 4/2/1957 tarihli ve 6900 sayılı Malûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Hakkında Kanuna, 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununa, bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa ve 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıklara veya bu Kanuna tâbi olarak malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olarak ilk defa kapsama girdiği tarih olarak kabul edilir. Uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri hükümleri saklıdır.

(2) Bu Kanunun uygulanmasında 18 yaşından önce malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi olanların sigortalılık süresi, 18 yaşını doldurdukları tarihte başlamış kabul edilir. Bu tarihten önceki süreler için ödenen malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri, prim ödeme gün sayılarının hesabına dahil edilir.

(3) (Değişik üçüncü fıkra: 17/4/2008-5754/24 md.) Aylık bağlama işlemlerinde dikkate alınan sigortalılık süreleri, sigortalılığın başlangıç tarihi ile sigortalının aylık bağlanması için yazılı istekte bulunduğu, aylık bağlanması için istekte bulunmayan sigortalılar için ise ölüm tarihi arasında geçen süredir. 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılar bakımından sigortalılık süresi; sigortalılığın başlangıç tarihi ile 48 inci maddeye göre yetkili makamdan emekliye sevk onayının alınarak görevi ile ilişığının kesildiği ayın son günü arasında geçen süredir.

(4) (Ek fıkra: 17/4/2008-5754/24 md.) Vazife malûllüğü aylığı almakta iken, çalışmaya başlamaları nedeniyle haklarında uzun vadeli sigorta hükümleri uygulananlar için malûllük, yaşlılık ve ölüm aylığı bağlanmasında veya toptan ödeme yapılmasında esas alınacak sigortalılık süresi, prim ödeme gün sayısı ve prime esas kazancın hesaplanmasında, vazife malûllüğü aylığı bağlandığı tarihten önceki süreler dikkate alınmaz.

İLGİLİ MEVZUAT: 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu, 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun, 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatan-daşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlik-leri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun

AÇIKLAMALAR

1. Uzun vadeli sigorta kolları bakımından sigortalılık süresi düzenlendiği 38. maddenin birinci fıkrasında uzun vadeli sigorta kollarından olan malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası yönünden sigortalılık başlangıcı düzenlenmiştir. Bilindiği gibi 5510 sayılı Kanun kendisinden önceki birçok kanunu mülga etmiş ancak daha önceki kanunlara göre sigortalı olanların kazanılmış hakları korunmuş ve daha önce başlayan sigortalılıklar 5510 sayılı Kanun döneminde de devam ettirilmiştir. 5510 sayılı Kanun, uzun vadeli sigorta kolları bakımından daha önce başlayan sigortalılıkları korumuş ve hak kazanma yönünden önceki kanunların uygulanacağına, bazı haklar yönünden ise de ilk defa 5510 sayılı Kanun döneminde sigortalı olmayı aramıştır.

2. Geçici 7/1. maddeye göre de, "Bu Kanunun yürürlük tarihine kadar 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı, bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı kanunlar ile 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesine göre sandıklara tabi sigortalılık başlangıçları ile hizmet süreleri, fiili

hizmet süresi zammı, itibarî hizmet süreleri, borçlandırılan ve ihya edilen süreler ve sigortalılık süreleri tabi oldukları kanun hükümlerine göre değerlendirilir.”

3. Uzun vadeli sigorta kolları bakımından aylık bağlama şartları yönünden sigortalılık başlangıcı önem arz etmektedir. Bu nedenle birinci fıkrada daha önce mülga kanunlara göre başlayan sigortalılıklarda başlangıca itibar edileceği düzenlenmiştir. Fıkraya göre;

1. Mülga 2/6/1949 tarihli ve 5417 sayılı İhtiyarlık Sigortası Kanununa,
2. Mülga 4/2/1957 tarihli ve 6900 sayılı Malûliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Hakkında Kanuna,
3. 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa,
4. 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa,
5. 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununa,
6. Mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa,
7. 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa,
8. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıklara,
9. Uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri hükümlerine tâbi olarak malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olarak ilk defa kapsama girdiği tarih sigortalılık süresinin başlangıcı olarak kabul edilir.

4. 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanunun “*Sigortalılık süresinin başlangıcı*” başlıklı 6. maddesi;

“Kurumlardan herhangi birine ilk defa sigortalı olunan tarih, sigortalılık süresinin başlama tarihidir.

Şu kadar ki; emeklilik veya yaşlılık aylığına hak kazanılıp kazanılmadığının tespiti, 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa 1425 sayılı Kanunla eklenen ek 7 nci madde kapsamına girenler hariç, 18 yaşından önce kurumlardan herhangi birine sigortalı olanların sigortalılık sürelerinin başlama tarihi, 18 yaşını doldurdıkları tarih kabul edilir.”

5. 38. maddenin birinci fıkrasının son cümlesinde uluslararası sosyal güvenlik sözleşmeleri hükümleri saklıdır denilerek uluslararası sözleşmelerin de başlangıç yönünden dikkate alınacağı belirtilmiştir. Anayasamızın 90/son maddesi uyarınca, yöntemince yürürlüğe konulmuş uluslararası sözleşmeler kanun hükmünde olduğu gibi, normlar hiyerarşisi yönünden uluslararası

sözleşme kurallarına uygulamada yasal güç tanınmakta ve bu kuralların uygulanma önceliği de haiz bulunmaktadır.

6. Örneğin, 10.04.1965 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak 01.11.1965 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti arasında imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uzun vadeli sigorta kollarından olan “*Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları (aylıkları)*” başlıklı beşinci bölüme 02.11.1984 tarihinde imzalanıp 05.12.1985 tarihli 3241 sayılı Kanunla onaylanıp yürürlüğe giren Ek Sözleşme ile getirilen sözleşmenin 29’uncu maddesinin 4’üncü bent hükmüne göre, bir kimsenin Türk sigortasına girişinden önce, bir Alman Rant Sigortasına girmiş bulunması halinde, Alman Rant Sigortasına giriş tarihi, Türk Sigortasına giriş tarihi olarak kabul edileceği açıkça ifade edilirken; aynı bölümde düzenlenmiş 27’inci madde hükmü ise, her iki akit taraf mevzuatına göre nazara alınabilecek sigortalılık sürelerinin varlığı halinde, uygulanacak mevzuata göre yardım hakkının doğmasında, diğer akit taraf mevzuatına göre geçen ve aynı zamana rastlamayan, hesaba dahil edilebilir nitelikteki sigortalılık sürelerinin de nazara alınacağını; sigortalılık sürelerinin hangi ölçüde hesaba dahil edilebileceğini ise, hesaba dahil edilebilirliğini tayin eden mevzuata göre tespit edileceği ifade edilmiştir.¹

7. 11.09.2014 tarihli Mükerrer Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6552 sayılı Kanunun 29’uncu maddesi ile 3201 sayılı Kanunun 5’inci maddesinin beşinci fıkrasına “*Ancak uluslararası sosyal güvenlik sözleşmelerinde Türk sigortasına girişinden önce âkit ülke sigortasına girdiği tarihin Türk sigortasına girdiği tarih olarak kabul edileceğine ilişkin özel hüküm bulunan ülkelerdeki sigortalılık sürelerini borçlanmaların âkit ülkede ilk defa çalışmaya başladıkları tarih, ilk işe giriş tarihi olarak kabul edilir.*” cümlesi eklenerek; yurtdışında ilk defa çalışmaya başlayanların bu çalışmalarının ilgili sözleşme kapsamında Türkiye’de sigorta başlangıç tarihi olarak kabul edilebilmesi 3201 sayılı Kanun kapsamında borçlanma yapma şartına bağlanmıştır.

8. 38. maddenin ikinci fıkrasında bu Kanunun uygulanmasında 18 yaşından önce malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi olanların sigortalılık süresi, 18 yaşını doldurdukları tarihte başlamış kabul edileceği, bu tarihten önceki süreler için ödenen malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri, prim ödeme gün sayılarının hesabına dahil edileceği düzenlenmiştir. Prim ödeme gün sayısı yaşlılık aylığının unsurlarından birisidir. Sigortalılık başlangıcından itibaren sigortalının aylık bağlanması için yazılı istekte bulunduğu tarih veya ölüm tarihi arasında geçen süre sigortalılık süresidir. Dolayısıyla sigortalılık başlangıcı ve sigortalılık süresi önem arz etmektedir.

9. 506 sayılı Kanunda sigortalılık süresi 108. maddede düzenlenmiş ve 38/2. maddeye benzer hüküm 506 sayılı Kanunun 60/G maddesinde düzenlenmiştir: “*Bu maddenin uygulanmasında; 18 yaşından önce Malullük, Yaşlılık ve*

¹ Y10. HD 18.09.2014 t. E. 2014/11205, K. 2014/17905

Ölüm Sigortalarına tabi olanların sigortalılık süresi, 18 yaşını doldurdıkları tarihte başlamış kabul edilir. Ancak, bu tarihten önceki süreler için ödenen Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları primleri, prim ödeme gün sayılarının hesabına dahil edilir.” 506 sayılı Kanununun geçici 54. maddesinde ise, “01/04/1981 tarihinden önce malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalılarına tescil edilmiş olanlar hakkında 60 ıncı maddenin (G) fıkrası hükmü uygulanmaz” denilmiştir. 510 sayılı Kanununun geçici 6/1. maddesine göre de “17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanuna göre 1/4/1981 tarihinden önce malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalılarına tescil edilmiş olanlar hakkında, bu Kanunun 38 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki sigortalılık süresinin 18 yaşın doldurulduğu tarihten başlayacağına ilişkin hükmü uygulanmaz.”

4/1-a sigortalılık süresinin başlama tarihi

1.4.1981 tarihinde önce	Sigortalılığın tescil tarihinde
1.4.1981 tarihi sonrası	18 yaşın doldurulduğu tarihte

10. Bağ-Kur sigortalılığı için 18 yaş sınırı 19.04.1979 tarih ve 2229 sayılı kanununun 7. maddesi ile getirilmiştir. 2229 sayılı kanunla Bağ-Kur Kanununa eklenen ek geçici 5. maddesinde 18 yaştan önceki sigortalılıkta kazanılmış haklar korunmuştur.

11. 38. maddenin üçüncü fıkrasında, aylık bağlama işlemlerinde dikkate alınan sigortalılık süresinin hangi tarihte başlayıp hangi tarihte sona erdiği düzenlenmiştir. Yaşlılık sigortası kapsamında sigortalıya sağlanan başlıca yardım yaşlılık ayığıdır. Yaşlılık ayığından yararlanma koşulları; belirli bir yaşa ulaşmış olma, belirli bir süre sigortalı olma, belirli bir süre prim ödemiş olma ve Kuruma yazılı istekte bulunmadır. Sigortalılık süresi hesabının tamamında prim ödenmesi şart değildir. Prim ödenmeyen günler de sigortalılık süresine dahildir. Sigortalılık süresi aylık bağlananlar içindir. Gelir bağlanması yönünden sigortalılık süresi önem arz etmez.

12. 38. maddenin dördüncü fıkrasında ise, vazife malüllüğü aylığı almakta iken, çalışmaya başlamaları nedeniyle haklarında uzun vadeli sigorta hükümleri uygulananlar için malüllük, yaşlılık ve ölüm aylığı bağlanmasında veya toptan ödeme yapılmasında esas alınacak sigortalılık süresi, prim ödeme gün sayısı ve prime esas kazancın hesaplanmasında, vazife malüllüğü aylığı bağlandığı tarihten önceki süreler dikkate alınmayacağı düzenlenmiştir. Geçici 42. maddede ise, Geçici 38 inci maddenin dördüncü fıkrası kapsamında bulunanlardan 60 gün içinde başvuru hakkını kullanmamış olanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 60 gün içinde Kuruma başvurmaları halinde, geçici 38 inci madde hükümlerinden yararlandırılır denilmiştir.